

Písnička o růži

Lk 1,68-79: Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, protože navštívil a vykoupil svůj lid a vzbudil nám mocného spasitele z rodu Davida, svého služebníka, jak mluvil ústy svatých proroků od pradávna; zachránil nás od našich nepřátel a z rukou těch, kteří nás nenávidí, slitoval se nad našimi otci a rozpomenul se na svou svatou smlouvu, na přísahu, kterou učinil našemu otci Abrahamovi, že nám dá, abychom vysvobozeni z rukou nepřátel a prosti strachu jej zbožně a spravedlivě ctili po všechny dny svého života. A ty, synu, budeš nazván prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem, abys mu připravil cestu a dal jeho lidu poznat spásu v odpuštění hříchů, pro slitování a milosrdenství našeho Boha, jímž nás navštíví Vycházející z výsosti, aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje.“

Iz 9.1.5-6 Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. ... Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“ Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní a podepře je právem a spravedlností od toho času až navěky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní.

Aj, růže rozvila se, praví známá píseň a tou růžičkou je míněn malý Ježíš, právě narozený a položený v plének běl. Je to takový vánočně sentimentální obrázek, ale ta stará píseň nemá za úkol vyvolat zjhlou náladu, ve které člověk outrácí víc než jindy. Proto nezůstane jen u popěvku, jak budeme kolébat Ježíška panáčka, ale připomene něco důležitého: připomene z Bible pár motivů, které naznačí, do čeho že se Boží syn narodil: Ta růže se

čekala zdávna, vědělo se o ní od proroků, a když jsme ji my lidé konečně spatřili, bylo to zrovna uprostřed chladné noci, v půlnoční téměř čas. A to kvítečko nám svým předivným jasem zazářilo v temnotách.

Písnička o růži je na světě už víc než čtyři století, český text dostala před sto deseti lety a poeticky líčí, jaký je náš svět – jaký byl tehdy, když se Ježíš narodil, jak to bylo dál a jak to máme dnes.

Jsme v Božích rukou, nemusíme se bát že ne. Jsme v Božích rukou, ale nejsme žádné loutky: svobody máme tolik, kolik si vezmeme. Což je skvělé, a současně je v tom riziko a ohrožení. Jsou lidé, kteří si pro sebe urvou víc, než je únosné pro ty druhé, a někdy víc, než utáhnou sami. Tak to bylo tehdy a dělo se to pořád a děje se to dnes. Básnický se dá říct, že žijeme v temnotách, dokonce uprostřed chladné noci. Pokud se řekne, že to dnes za mnoho nestojí, nikoho to nepřekvapí. Vždyť to tak říká kdekdo a je to už dlouhatánská tradice lidského rodu, že žijeme ve zlé době a jaksi se stmívá.

Příkladů, čím vším je doba zlá, by se dalo snést hodně, ale písnička tím neztrácí čas. Po vzoru dávných proroků jen konstatuje, že to tak je, ale zajímá se, co bude dál: „Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo.“ Takhle to kdysi napsal Izajáš. Stmívá se, ale není to konec všemu – protože svět je přece v Božích rukou, takže naděje tu ještě je.

Stmívá se, ale co hůř, my v té tmě „chodíme“. Tímhle způsobem se vyjadřuje, že nejenže v té tmě jsme, ale trochu ji sami vytváříme – tím, po jakých cestách chodíme a jak. Kupříkladu nepřejícná závist a sobectví jistě může být součástí svobody, kterou my lidi máme, a je jenom na nás, jak si to zdůvodníme, ale že by na světě díky tomu bylo víc vidět a bylo líp, to asi nečekáme (a čekali bychom marně).

Stmívá se, my v té tmě chodíme a těžko se v ní orientujeme. Ale uvidíme veliké světlo, povídá Izajášův text. Uvidíme ho díky

tomu, že se rozzáří. Není v našich silách něco takového zařídit, v Božích však ano, a tak se i nám může stát, že to světlo uvidíme. Předlouhý řetěz mnoha generací si sliboval lepší zítřky od toho, že se podaří chytit a potrestat ty, kdo působí největší tmu, ale prorok to říká jinak: Narodí se dítě a na jeho rameni spočine pravomoc k řešení a spravování všeho a k jeho trůnu bude patřit pokoj, podepřený právem a spravedlností.

Toto je naděje, která patří k víře. Ale zatím tak daleko nejsme, zatím je obrazně řečeno tma jak v pytli. V některých ohledech to s námi jde od desíti k pěti, ne-li k nule, a těžko se zbavit dojmu, že už je za pět minut dvanáct. Jenže uprostřed noci chladné, v půlnoční téměř čas se událo cosi, co není v naší moci. Dítě narodilo se nám, naděje se stala tělem, živým člověkem, který nám zprostředkoval Boží lásku na dosah ruky. Takže nejenom, že snad bude líp, ale ono skutečně líp už je: rozhodně je líp, než kdyby se k nám Bůh nikdy nesklonil a kdyby nás neměl v lásce.

„Bůh, člověk též pravý, pomáhá z bídý zlé nám, hřích i smrt odpraví.“ Přesně to je důvod vánoční radosti: že se Bůh stal člověkem, čímž se zblízka dostal do kontaktu s tím, co lidi trápí – konkrétně smrt a hřích, nad nimiž neumíme vyhrát, ale on to s nimi neprohrál. Zlo není neporazitelné, Kristus ho porazil a křesťanská víra je pozváním, ať ho následujeme.

Tady by se dalo skončit, když to dobře dopadlo, ale písnička ještě nekončí a říká: „Ó Ježíši, svou mocí rač mi být přítomen,“ protože žiju v temné noci, z níž netrefím sám ven. To je tak: Že Bůh odpraví hřích i smrt, to je jedna věc, a že já pořád ještě trčím v těch temnostech, je věc druhá. Jsou vždy spolu a platí obě. Bible nikdy netvrdila, že Boží království startuje od určitého data nebo od určité generace. Říká to jinak.

Boží království se přiblížilo, je mezi námi a jeho příchod prožíváme všichni vždycky nanovo. Chlad a tma v duši, mráz a zatmění lásky ve vztazích, svět má na kahánku, je za pět minut dvanáct a nikdo neví, jak z té šlamastyky ven. „Tak to prostě je,“ řekl jednou Ježíš, „ale to ještě není konec, nedejte se splést.“

Lidu chodícímu potmě zazáří světlo, uprostřed temné noci se stane cosi, co nám změní život. To, co člověka trápí, patří ke tmě, která však není všemocná a není ani věčná. Nežijeme v čekárně na smrt, žijeme v krásném světě, který Bůh vybavil milosrdenstvím a nabídl nám jej k přebývání. Vyzbrojil nás k tomu láskou, abychom se jeden s druhým setkávali pokojně a rádi: „Měj rád svého bližního jako sám sebe.“

Že nám to jde ztuhá, to je jiná věc. Proto taky tamta písnička končí prosbou: Ježíši, buď nám přítomen svou mocí. Protože se bez toho neobejdeme.

požehnání

Bůh v temnotách je skrytý, a přec je prozářil.

V tom je ta potíž: že Bůh sice prozářil temnoty svou pravdou a milosrdenstvím, jenže lidi jsou jak uhranutí tmou: zhasínají si na životní moudrost, dávají chladu a tmě přednost ve svých vztazích a nenacházejí východiska z bludných kruhů.

Nemáme Mesiáše v hrsti a Boží království není v naší moci, Bůh v temnotách je skrytý – jenže je prozářil:

ztraceným případům svítá, odmítnutí mají šanci na návrat, zklamaní na potěšení a zakřiknutí na dobrou zprávu;

na zprávu o tom, že Bůh rozsvítil naději a tou svítí i do té nejtemnější tmy a do nejtmavších zákoutí lidské duše.

Ať vám to světlo svítí a tmy ať ho nepohltní. Amen.